

Şehrin Mafızası

YeniGün GAZETESİ'NİN
ÜCRETSİZ KÜLTÜR-SANAT İLAVESİDİR

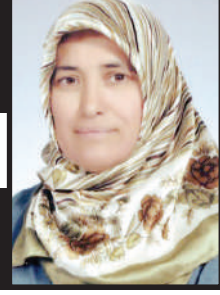
CİLT: 7 • SAYI: 6

HAZIRLAYANLAR: SADIK GÖKCE - ANUŞ GÖKCE

21 ŞUBAT 2025 CUMA

SEHLİKOĞLU ÇİFTLİĞİ VE AİLE MÜZESİ

TÜRK MİLLETİ OLARAK NEREYE GİDİYORUZ?

**ANUŞ
GÖKCE**

Ahlakımızla, örfümüzle, milli devlet geleneği ve iktisadımızla, töremizle bizler bir zamanlar tüm dünyaya örnek olarak gösterilen bir millettik. Ne oldu da bütün iyi, güzel ve beğenilen hasletleri, kardeşlik ve dayanışma duygularımız hoyratça, acımasızca harcadık. Nesillerimize miras olarak, örnek olarak neyi bıraktık? İçinden çıkılamayan bir yığın problem, ahlaksızlık, hayasızlık, riyakarlık, adam öldürme, bunalımlar ve intiharlar...

Günümüzde bizi biz yapan, milletleri bir arada tutan değerler hızla eriyip tükenmektedir. Kitle iletişim araçlarının baş döndürücü bir hızla gelişmesi insanın işlerini kolaylaştırdığı kadar yalnızlığa doğru itmektedir.

Bu gün bir yaşındaki bebeklerin bile elinde cep telefonu vardır. Çocuğun zihninde bozulma, eşyaya zarar verme gibi bir meleke gelişmediğinden telefonun her tarafını karıştırmakta, renklerle, seslerle, saniyelik hızla hareket eden çizgi ve fotoğraflarla ilgisini çeken dünyayı yakalamaktadır. Dünya diyorum; çünkü çocuk bulunduğu ortamdan farklı bir ortama evrilmekte, sesi ile müziği ile kendisine has özel bir atmosfer yaratmaktadır. Bir telefonda binlerce oyun, müzik, resim ve görsel bulunmaktadır. Albenisiyle 12-20 yaş arasındaki genç beyinleri etkilemede büyük rolü olan kafeler, müzikli ortamlar gençleri kendi eksenine hızla çekmektedir. Tabletlerle, bilgisayarlarla bire bir etkilenen çocuk ve gençler dışarı çıkıp, arkadaşlarıyla hoşça vakit geçirmek, dertlerini ve problemlerini çözmek yerine kendi içine kapanmakta, yalnızlığa itil-

mektedir. Yalnız kalan birey kendi içinde çeşitli buhranlarla uğraşmaktadır.

İnsanoğlu fitraten birlikte yaşamaya, hayalleri, hedefleri, problemleri ve sıkıntılarını paylaşmaya mütemayıl bir varlıktır. Ne kadar yalnız kalabilir ki! İçini dökecek, kendisini anlayacak bir dost ihtiyacı duyarlar. Onların anne babalarından istediği desteği bulamadıkları yerde onların bıraktığı şeyleri başkaları dolduracaktır. Bunlar; kötü insanlar ve zararlı alışkanlıklardır.

Gençleri bu gibi zararlı ortamlardan çekip almak lazımdır. Kafelerde, oyun kulüplerinde, kumar masalarında ömür çürüten gençlerimizi kimliğine uygun, Türk kültürüne uygun bir şekilde yetiştirmek zorundayız. Onların hem bedenî hem de ruhî ihtiyaçlarına cevap verecek tarzda sosyal tesisler yapmalıyız. Okulların etrafındaki kafeler sıkı bir şekilde denetlenmeli, uyuşturucu batağına saplanmış müesseseler derhal kapatılmalı ve sahiplerine, bu işi yapan tacirlere en ağır cezaların verilmelidir.

Maalesef çocuklarımızın ihtiyaçlarına cevap verecek kurumlarımız yok denecek kadar azdır. Buralara gençleri yönlendirebilecek etkili elemanlardan da mahrumuz. Bir taraf tamamen kendi fikri ya da ideolojisi ekseninde gençlere sahip çıkmak istemekte, karşısındakini yok saymaktadır. Bir taraf ya tamamıyla maddiyata dayalı hizmetler sunmakta ya da ruhu ihmal etmektedir. Bir milleti millet yapan unsurlar; dil, edebiyat, din, musiki, folklor, resim, tiyatro vs. görsel sanatlarımız ruhsuz

İÇİNDEKİLER

• TÜRK MİLLETİ OLARAK NEREYE GİDİYORUZ?
ANUŞ GÖKCE

• ANNE KARNINDA DİL EĞİTİMİ
PROF. DR. FIRDEVŞ GÜNEŞ

• KONYA'DAKİ ÜNİVERSİTE HAFTASI'NA DAİR
BAZI BİLGİLER

MUSTAFA ÖZCAN

• SEHLİKOĞLU ÇİFTLİĞİ VE AİLE MÜZESİ
HALE GÜRBÜZ

bir vaziyette gençlere sunulmaktadır. Bütün bunların yanında gençlerimize sadece batı klasikleri okutulmakta, filimler ve tiyatrolar, müzikaller yabancı bir kültürün terzisinden çıkmış elbiseler Türk gençlerine giydirilmeye çalışılmaktadır.

Diğer taraftan kendi kültürüne yabancı yetişen gençlik sanki başka bir milletin ferdiymiş gibi davranışlar sergilemekte, kendi değerini küçümsemektedir. Bütün gençleri, milleti toptan kucaklayan, onlarla hem hal olan sosyal ve kültürel etkinliklere o kadar ihtiyacımız var ki!

***

Güzel dilimiz Türkçeyi en güzel şekilde kullanmalıyız. Bu gün bir kısım insanların konuştukları lisanı, bu lisan ile yazılan kitapları anlamıyoruz. Kısırlaştırılmış bir Türkçe ile nasıl düşüneceğiz? Okuduğumuzu bile anlamakta güçlük çekiyoruz. Düşünmek, fikir üretmek için dilimizin zenginliklerine ihtiyacımız var.

Yapılacak şey, hem dünya klasiklerini hem de kendi klasiklerimizi okumak, toplumumuzun geçirdiği evreleri, kültür değişikliklerini tanımak ve ona göre meselelere çözüm bulmaktır. Yazılan her eser, kendi döneminin sosyal ve kültürel unsurlarını yansıtmakta, yazarın çözüm arayışını aksettirmektedir. Türk klasikleri okunurken bu günün gözüyle onları değerlendiremeyiz. Yazarın içinde bulunduğu şartları, yetişme tarzlarını, fikir akımlarını dikkate alarak okumalıyız. İçinde bulunduğumuz problemlerin birçoğunun kökleri geçmişe dayanmaktadır. Halen aynı problemleri yaşıyorsak, çözümsüz birçok meselelerimiz varsa

demek ki bizler yüzyıl öncesini yaşıyoruz, geçmişten hiç ders çıkarmamışız demektir.

Bunun için yüz yıl öncesine öykünmek ya da yok saymak yerine o fikirlerin zamanın ihtiyaçlarına göre yeniden ele alınıp yorumlanması gerekmektedir. Ancak bu şekilde siyasi, askeri, ekonomik ve hukuki sorunlarımızı çözer, ilerleme kaydedebiliriz. Bir ülke olarak askeri savunma, ekonomik ve teknolojik yönden başka devletlere bağımlı olmak ne fecî bir şeydir.

Türkiye neden hep geri gidiyor? Kültür olarak, sanayi olarak, ekonomi olarak, siyasi olarak neden bataktayız. Acaba kaliteli bir nesil yetiştiremiyor muyuz? Maddi olarak her şeylerini karşılasak da onlara milli kimliğini veremiyoruz. Türk genci ya tamamen duyarsız ya da yabancı bir kültürün kısıncı altında. Artık akrebin kısıncısından kurtulma vakti gelmedi mi? Fransa'nın, Almanya'nın, İngiltere veya Amerika'nın son model arabalarını, cep telefonlarını, yedek parçalarını getirip ülkemizde satmak gelişmişlik değildir. Motoruyla, yazılımıyla, her şeyiyle Türk'ün icadı olmalı, Türk damgası vurulmalıdır. Ancak bu şekilde dost görünen fakat kuyumuzu kuzan, bizleri bir kaşık suda boğmak isteyen devletlerle mücadele edebiliriz.

Kitap okumayı gençlerimize sevdirmeliyiz. İnsan çok kitap okursa farklı dünyalarda gezer ve kendi dünyasını kurar. Çok düşünüp, fikir üretmek, kendimizi, gençlerimiz geliştirmek için buna mecburuz. Zira boşlukta kalan gençler her şeyi yapmaya mütemayyildir.

ANNE KARNINDA DİL EĞİTİMİ

**PROF. DR.
FİRDEVS
GÜNEŞ**

Günümüzde eğitim anne karnında başlamaktadır. Peki, anne karnındaki bebek eğitilebilir mi? Doğmuş bebek eğitimin konusu olabilir mi? Bu eğitimin bilimsel temelleri var mı? Anne karnındaki bebeği eğitmek için neler yapılmalı? Anne babalar bu eğitimi uygularmı? Dünyamızda anne karnında eğitimin uzun bir tarihi geçmişi vardır. Bazı toplumlarda yıllardır bilinçli veya bilinçsiz olarak anne karnında eğitim çalışmaları yapılmaktadır. Ancak bu konudaki bilimsel araştırma ve yayınlar henüz yenidir. Bu araştırmalar anne karnında eğitimin çocukların dil, zihinsel, duygusal, sosyal ve bedensel gelişimine önemli katkılar sağladığını göstermektedir. Ayrıca bu eğitimin çocuğun akademik başarısı ile geleceğine yön verdiği açıklanmaktadır. Bu nedenle bebek bekleyen ailelere düzenli eğitim yapmaları önerilmektedir. Bazı ailelerde bu eğitim doğal olarak verilmektedir. Aile içindeki konuşma, iletişim ve müzik, anne karnında bebeğin eğitimi için uygun olmaktadır. Ancak bazı ailelerde uygun eğitim ortamı bulunmamaktadır. Böyle ailelere gerekli eğitimi vererek geleceğin bireylerinin daha sağlıklı yetişmesi amaçlanmaktadır.

Anne karnındaki bebek, çoğu toplumda saygı duyulan bir varlık, iletişim kurulan bir birey, eğitilen ve öğrenen bir kişi olarak kabul edilmektedir. Çoğu kişiye göre anne karnında eğitim insani bir eğitimidir. Bebeğin yaşamına saygı duymak, ona sevgi ve güven vermek, dil ve zihinsel becerilerin temelini atmak önemli olmaktadır. Bu eğitimin içeriği doğacak bebeğin beş duyusu ile dil ve zihinsel becerilerini geliştirmek, özellikle müzik ve ninnilerle kültürel öğeleri öğretmektir. Bütün bu çabalar anne karnındaki bebeğin öğrenen bir birey olarak kabul edilmesinden kaynaklanmaktadır. Peki, anne karnındaki bebek gerçekten öğrenmekte midir? Günümüz araştırma-

larına göre anne karnında bebeklerin çeşitli uyarıcılara (ses, dokunma vb.) cevap verdikleri kesin olarak bilinmektedir. Bazı araştırmalar anne karnında beşinci aydan itibaren bebeklerin öğrenme, hatırlama ve anlama yetilerine sahip olduklarını göstermektedir. Bu nedenle gelişmiş ülkelerin çoğunda anne karnında eğitim programları sistemli olarak yürütülmekte ve ağırlığını dil eğitimi oluşturmaktadır. Anne karnında dil eğitimi, bebeklerin dildeki sesleri, heceleri ve kelimeleri tanımasına yardım etmekte, dil ve zihinsel gelişimin temelini oluşturmaktadır. Ülkemizde de çocukların erken yaşlarda dil ve zihinsel becerilerini geliştirmek için anne karnında eğitime önem verilmeli ve anneler bu konuda yetiştirilmelidir.

Eğitimin Amacı

Anne karnında eğitimin birinci amacı anne karnında bebeğin korunması ve sağlıklı gelişmesini sağlamaktır. Bu amaçla iki tür korumaya ağırlık verilmektedir. Birincisi anneyi alkol, tütün, ilaç, uyuşturucu, kötü beslenme gibi olumsuzluklardan uzaklaştırarak doğacak bebeği koruma, ikincisi ise bebeğe saygı duyma, ihmal etmeme, kavga ve sözlü şiddetten, annenin karnına vurma gibi fiziksel şiddetten korumadır. Böylece bebeğin anne karnında uygun koşullarda gelişmesine yardım edilmektedir. Bu yönüyle anne karnında eğitim, doğum öncesi olabilecek kötülöklere karşı bebeği koruyucu bir eğitimidir. Yani bedensel ve zihinsel geleceğini etkileyen olumsuz durumlardan koruma eğitimidir.

Bu eğitimin ikinci temel amacı anne karnında bebeğin dil, zihinsel, duygusal, bedensel ve sosyal yönden gelişiminin temellerini atmaktır. Yani doğacak bebeğin gelişimi için 'yaşam anahtarı' oluşturmamak, dil, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişiminin

ilk temellerini atmaktır. Anne ve babalar bu eğitimle çocuklarının geleceğine yön vermektedirler. Ancak bu eğitim zorunlu değil, özgür, isteğe bağlı, gönüllüğe dayalı, annenin sorumluluğunu taşıdığı bir eğitimidir. Anne ve babalar gerekli çalışmaları yapar, çeşitli etkinlikleri uygular ve bebekle yeterince ilgilenirlerse bu eğitim başarılı olmaktadır. Kısaca anne karnında eğitim bebeğin geleceğine yön veren bir eğitimidir.

Bebekte Zihin Gelişimi

İnsan yaşamının ilk yıllarında beyin yapısı ve gelişimi çok hızlıdır. OECD'nin 2007 raporuna göre çocuklarda ilk altı yıl beyin sistemi hızla gelişmekte, altı yaşında beyin gelişiminin %90'ı tamamlanmaktadır (OCDE, 2007). Yeni doğan bebeğin beyininde ortalama 100 milyar nöron vardır. Bu nöronlar doğum öncesinden başlayarak hızla gelişmekte, birbirleriyle bağ kurarak bebeğin görme, işitme, hareket etme, heyecan duyma gibi işlemlerini kontrol etmeye başlamaktadır. Nöronlar dışarıdan gelen uyarıcıların tekrar edilmesiyle harekete geçmekte ve gelişmektedir. Bebeklerin anne ve babasının sesini sürekli duyması, söylediklerini dinlemesi, kokularını alması, nöronları harekete geçirmekte ve beyin hızla gelişmesini sağlamaktadır.

Beyin araştırmacılarına göre doğacak bebeklerin zihnini geliştirmek için yapılacak etkinliklerin başında bebekle konuşmak, ona seslenmek, ninni ve şarkı söylemek ve hikâye okumak gelmektedir. Bebeğin anne karnında çeşitli ses ve kelimeleri duyması, ninnileri dinlemesi uyarıcı olmak ve beyin harekete geçirmektedir. Bu durum bebeğin dil ve zihin gelişimini hızlandırmaktadır. Bu nedenle çoğu ülkede ailelere yönelik eğitim çalışmaları bebekle beyin nasıl geliştiğinin öğretilmektedir.

Dil Gelişimi

Güncel araştırmalarına göre anne karnındaki bebek beşinci aydan itibaren sesleri dinlemeye başlamaktadır. Dinleme bebeklerde ilk öğrenme kanalıdır. Bebek doğuncaya kadar annesinin kalp atışlarını, mide hareketlerini, sesini, sözlerini, başkalarının konuşmalarını, müziği ve dışarıdan gelen sesleri dinlemektedir. Bunlar içinde bebeğin ilk öğrendiği ve gün boyu düzenli olarak duyduğu ses, annesinin kalp atış

sesleridir. Annenin kalp atış sesleri bebek için bir müzik yayını gibidir. Bebek annesinin kalp atış sesleri içinde uyumakta, beslenmekte ve öğrenmektedir. Annenin düzenli kalp atış sesleri bebekte güven oluşturmada ve rahatlatıcı etki yapmaktadır. Bebek doğduktan sonra da bu sesleri dinlemek istemektedir. Bebeğin sağlıklı gelişimi açısından annenin kalp atış seslerini duyacağı şekilde kucakta veya sırtta taşınması önemli olmaktadır.

Anne karnında bebeğin ikinci duyduğu, öğrendiği ve tercih ettiği ses annesinin sesidir. Araştırmalar anne karnındaki bebeklerin diğer sesler yerine annelerinin sesini dinlediklerini ortaya çıkarmıştır. Bebeklerin dildeki uzun sesleri, ses değişimlerini, çeşitli melodileri ve farklı ritimleri dinledikleri görülmüştür. Anneleri tarafından söylenen ninnileri ve okunan hikâyeleri dinlemeyi çok sevdikleri belirlenmiştir. Doğum öncesi bebeğin annesinin sesine, sözlerine ve ninnilere alışması, doğum sonrası bunları duyduğunda tanımasını ve güven duymasını getirmektedir. Bu nedenle anne ve babalar bebekle konuşmalı, ninni söylemeli, kitap okumalı, çeşitli sesleri ve kelimeleri duymasını sağlamalıdır.

Anne Karnında Eğitim

Eski Türk kaynaklarında anne karnında eğitim konusunda çeşitli çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Türklerde anne adayına büyük önem verilmekte, iki canlı, yüklü vb. denilmekte, iyi beslenmesi, ebelerin söylediklerini yapması, yaşamına düzen vermesi ve kendine dikkat etmesi istenmektedir. Örneğin anne adayının günlük hareketlerine dikkat etmesi, yan tarafına fazla yatmaması, bir şeye dayanmadan oturmaması, ırmak kıyısı ve engebeli yollarda fazla yürümemesi, kum, kireç, mermer gibi tozlardan korunması, alkol ve tütün almaması öğütlenmektedir. Anne karnındaki bebeğin bazı seslerden etkileneceği gerekçesiyle sakız çiğneme, köpek havlamasından uzak durma, çok yüksek sesle gülmeme, sık ağlamama, eşiyile kavga etmeme, başkalarıyla gerekli gereksiz tartışmama gibi öğütler verilmektedir. Tam tersine bebeğe güzel sözler ve ninniler söyleme, ümitsizlik, korku ve karamsarlığa kapılmama, olumsuz duygu ve düşüncelerini önleme, çevresindekilere

sürekli iyimser ve neşeli olmaları önerilmektedir. Yine anne adayının görsel olarak etkilenmemesi için ayı, maymun, deve vb. hayvanlara bakmaması, cenazeye gitmemesi, ağlayanların yanında bulunmaması istenmektedir. Bunun yerine aya, yıldızlara, gökyüzüne, güzel kimselere ve bitkilere bakması, gül koklaması, ayva, elma, yeşil erik, üzüm gibi farklı renk ve kokulu meyveleri yemesi önerilmektedir. Eski Türk toplumlarında yıllar önce söylenen bu önerilerin nesilden nesile sözlü olarak aktarıldığı, günümüze kadar geldiği ancak sistemli bir eğitime dönüşmediği görülmektedir. Oysa Kore, Çin, Fransa gibi ülkelerde 1970'li yıllardan bu yana düzenli olarak anne karnında eğitim çalışmaları yapılmaktadır.

Eğitim Programı

Anne karnında eğitim programlarında anne ve baba adaylarına bebekte fiziksel ve duyuşsal gelişim, görme, dinleme, tat-koku alma, ses-melodi hafızası, matematik hafızasını geliştirme yöntemleri anlatılmaktadır. Özellikle bebeğin beslenme, dil, duyuşsal, zihinsel ve bedensel gelişimi için gerekli çalışmaları bilinçli olarak yerine getirmeleri istenmektedir. Bu programların ağırlığını dil eğitimi oluşturmaktadır. Programdaki konular şöyledir;

Beslenme ve sağlık: Anne adayına bebeği için gerekli besinleri alması, gereksizleri terk etmesi, beslenmeye dikkat etmesi, alkol ve sigara kullanmaması, gereksiz ilaç almaması, fazla kahve ve çay içmemesi, stresten uzak durması, sakın bir psikolojeye sahip olması gibi bilgilerin verilmektedir.

Fiziksel hareketler: Anne adayına gevşeme, canlılık kazanma, denge hareketleri, basit jimnastik, yoga vb. öğretilmektedir. Ayrıca nefes alıp verme teknikleri gösterilmektedir. Bu tekniklerle anne adayının iyi oksijen alması, bebeğin daha iyi beslenmesi ve zihninin daha hızlı gelişmesi amaçlanmaktadır.

Beş duyuyu geliştirme: Anne karnındaki bebeğin dünya ile bağ kurmasını sağlamak için beş duyusunu geliştirici çalışmalar yapılmaktadır. Bebeğin görme, dinleme, koku ve tat alma gibi duyuşsal becerilerini harekete geçirmek için dokunma, sesli uyarıcılar verme, özellikle annenin sesi, babanın sesi ve çevredekilerin sesi veril-

mektedir.

Sesleri hissettirme: Bu amaçla alfabedeki sesleri söyleme, zıt sesleri ses verme, bazı hece ve kelimeleri söyleme, 6. aya doğru farklı sesleri dinletme, CD dinletme gibi etkinlikler yapılmaktadır. Bu etkinliklerde baş ve saçlar hafif sallanmakta, önce 'Mmmmmmm' gibi, derin nefes alarak nefes kontrolü yapılmaktadır. Ardından neşeli sesler örneğin "Ooohh, aahhh, uhhh ..." gibi sesler çıkarılmaktadır.

Ninni ve şarkılar söyleme: Anne karnındaki bebeğe çeşitli ninniler, çocuk şarkıları ve tekerlemeler söylenmektedir. Bu çalışmalarda önce anne adaylarına çeşitli ninni ve şarkılar öğretilmekte, bunları nasıl söyleyecekleri, bebekle nasıl konuşacakları uygulamalı olarak gösterilmektedir. Bu çalışmalara doğumdan sonra da devam edilmektedir.

İletişim ve konuşma: Bebekle günlük konular ve yapılan işler hakkında konuşma etkinlikleri yapılmaktadır. Örneğin "Baban senin ve benim için meyve aldı. Biraz sonra sana yemek yapacağım." gibi. Bebekle konuşurken annenin karnını ovması ve bebeğe dokunması da örneklerle gösterilmektedir. Ayrıca öykü anlatma, güzel sözler söyleme, anne üzgün olduğunda bebeğine niçin üzgün olduğunu açıklama gibi etkinliklere de yer verilmektedir.

Okuma: Bebeğe yönelik kitap okuma etkinliklerini içermektedir. Örneğin öyküler, şiirler, çocuk hikâyelerini okuma gibi. Bu etkinliklere anne ve baba birlikte katılmakta, kitaplar düz bir anlatımla değil heyecan verici bir sesle okunmaktadır. Okuma sırasında annenin karnını ovması, bebeğe dokunması, bebekle iletişim kurmayı kolaylaştırıcı olmaktadır. Bu süreçte baba da katılmakta ve arka fon olan gelen müzik kullanılmaktadır.

Matematik: Bebeği matematiğe hazırlayıcı etkinlikler olarak sayıları söyleme, toplama, çıkarma gibi matematik kavramlarını söyleme, ilköğretim matematik kitaplarını okuma, geometrik şekilleri söyleme vb. etkinlikler yapılmaktadır.

Müzik: Geleneksel müzik, klasik ve halk müziği, çocuk şarkıları, ninniler vb. dinleme etkinlikleri yapılmaktadır. Ayrıca konsere gitme, bir müzik aleti çalma, anne veya babanın sevdiği şarkılar dinleme ça-

lışmalarına da yer verilmektedir.

Güzel sanatlar: Renkleri söyleme, güzel tabloları anlatma, meyvelerin renklerini, kokularını, şekillerini söyleme, müzeye gitme, beğenilen sanat eserini aktarma gibi.

Günlük yaşam: Anne adayına günlük yaşamını düzenleme ve dikkat etmesi gerekenler de verilmektedir. Örneğin eşiyle tartışmama, tartışılan ortamda bulunmama, kahvaltıdan sonra müzik dinleme, korkunç sesler ve animasyonlu filmleri izlememe, bebekte zihin gelişimiyle ilgili kitaplar okuma, bebeğin beyin gelişimi için sık sık derin nefes alma, bahçe ve yeşil ortamlarda gezme, hafif spor yapma, şarkı ve ninniler söyleme gibi etkinlikler önerilmektedir.

Sonuç

Ülkemizde son yıllarda iş ve günlük yaşamdaki hızlı gelişmeler, çalışan anne sayısının artması, görev ve sorumlulukların çoğalması gibi nedenler, çoğu annenin bebeğine gereken zamanı ayıramamasına neden olmaktadır. Özellikle çalışan anne adayları iş ortamında bebeğine gerekli dil

eğitimi verememektedir. Bazı anneler ise böyle bir eğitimin nasıl yürütüleceğini bilmemektedir. Bazı evlerde anne karnındaki bebeklere radyo, televizyon, teyp gibi araçlardan çeşitli müzikler dinletilmektedir. Bunların annenin doğal sesi kadar etkili değildir. Televizyondaki anlaşılmasız sözler, konuşmalar ve yapay müzik, bebeğin zihnini beslememekte ve dil gelişimine yararlı olmamaktadır. Doğacak bebeklere dinletilmek üzere çeşitli ninni kasetleri ve CD'ler hazırlanmalı, ninni bilmeyen anne ve bakıcılara verilmelidir. Doğacak bebeğe yönelik okuma kitapları hazırlanmalıdır. Bu çalışmalarda Türkçenin ses yapısına ve ses bilinci ilkelerine dikkat edilmeli, uygun ninniler, şarkılar, tekerlemeler, müzik ve öyküler seçilmelidir. Anne adaylarını yetiştirmeye yönelik kitaplar, broşürler, internet siteleri vb. hazırlanmalıdır. Böylece anne karnında eğitimle erken yaşlardan itibaren dil ve zihin becerileri gelişmiş, düşünen, anlayan, sorgulayan, sorun çözen ve geleceğine yön veren bireyler yetiştirilmelidir.

MESNEVİ'NİN GÖLGESİNDE

AHMET SEVGİ

خاتم ملك سليمانست علم
جمله عالم صورت وجانست علم

*İlim, Süleyman mülkünün hâtemidir;
bütün âlem sûret, ilim candır.*

(Hz. Mevlânâ)

İLİM VE ÂLEM

*Bilmek ister misin, Sultan Süleyman bin yıl nasıl saltanat sürdü?
Çünkü o, bütün âlemin sûret, ilmin de ruh olduğunu gördü.*

21 Şubat 2025

(Ahmet Sevgi)

KONYA'DAKİ ÜNİVERSİTE HAFTASI'NA DAİR BAZI BİLGİLER

**MUSTAFA
ÖZCAN**

Giriş

Bilindiği üzere İstanbul Üniversitesi, yükseköğretim kurumları arasında en köklüsüdür ve hemen her olayda başı çekmektedir. Anadolu'yu, Anadolu insanını tanıma konusunda da böyledir. Üniversite öğretim üyeleri, bazen öğrencilerle birlikte Anadolu'ya tetkik ve inceleme gezilerine çıkmışlar, böylece ülkenin önceden belirlenmiş yerlerini görmek ve değerlendirmek imkânını elde etmişlerdir. Bunun somut örneğini "Darülfünun Heyeti Anadolu'ya Gidiyor" başlıklı haberde görüyoruz. Bu habere göre Darülfünun ve yüksekokullar öğrencilerinden 25 kişilik bir katile, Anadolu'ya gidecek, bunlara beş de "müderris" refakat edecektir. Bunların içinde Darülfünun emin vekili Mustafa Hakkı Bey de vardır. Seyahate Bandırma'dan başlanacak ve Balıkesir, Kütahya, Eskişehir, Ankara, Irmak ve Çankırı'ya gidilecektir. Dönüş de aynı güzergâh üzerinden olacaktır. Üniversiteliler yalnız merkez şehirlerde kalmayacaklar, kasaba ve köyleri de dolaşarak halkla temas edeceklerdir. Seyahatin pek yararlı neticeler vereceği tahmin edilmektedir. Yirmi gün sürecek bu seyahatte, halkla her türlü meseleler görüşülecek, kendilerine inkılap ve demokrasi prensipleri açıklanacaktır. ¹ İstanbul Üniversitesi'nin bu tür gezileri, daha sonraki yıllarda daha programlı ve Halkevleri destekli bir biçimde yapılmıştır. Adına da "Üniversite Haftası" denilmiştir.

İstanbul Üniversitesi bu konuda ilk adımı 1940 yılında atmıştır. Başka bir ifade ile Üniversite Haftası'nın ilki, Erzurum'da 13-19 Temmuz 1940 tarihinde yaşanmıştır. Bu ilk haftaya Rektör Cemil Bilsel başkanlık edecektir. Rektöre refakat ede-

cek öğretim üyeleri Ali Fuat Başgil, Sıdk Sami Onar, Tevfik Remzi Kazancıgil, Muzafer Uçhan, Kazım Gürkan, Muhittin Erel, Sadi Irmak, Mükrimin Halil ve Ziyaettin Fahri'dir. Bunlar o ve daha sonraki dönemin tanınmış bilim insanıdır.

Toplantıların yeri Erzurum Halkevidir. Açılış ve kapanış konuşmalarını heyetin başkanı Cemil Bilsel yapar. Her gün bilim adamları kendi uzmanlık alanıyla ilgili konuşurlar. Sözgelisi Sıddık Sami hukuktan, Mükrimin Halil, Erzurum tarihinden, Ziyaeddin Fahri, Türk iktisadiyatında Erzurum'un mevkiinden bahsetmişlerdir. ²

İkinci üniversite haftası için Diyarbakır uygun bulunmuştur. Diyarbakır Üniversite Haftası'nda konferanslar, Halkevi sinema salonunda verilir. Burasının 1200 kişi alacak bir kapasitesi vardır. Şöyle demek daha doğrudur: Bazı mesleki konferanslardan tıbbi olanlar için Numune Hastanesi seçilmiştir. 3 konferans kadın ve nüfus sorunuyla ilgilidir. Bu arada üniversite heyeti, civarda 12.000 göçmenin iskân edildiği göçmen köylerini ziyaret etmişlerdir. Üniversite Heyeti, hafta müddetince Diyarbakır'da 959 muayene ve 10 ameliyat yapmıştır. ³

Üçüncü Üniversite Haftası'nı açmak üzere Üniversite Heyeti, önce ekspresle Ankara'ya hareket eder. Heyet başkanı, Rektör Cemil Bilsel'dir. Yaptığı açıklamaya göre Elazığ'a 12 bilim insanı ve dolgun bir programla gidilmektedir. Bu program, 4. Umumi Müfettiş Korgeneral Abdullah Alpdoğan ve Elazığ Valisiyle temasa geçirilerek ve onların istekleri

1- "Maarifte: Darülfünun Heyeti Anadolu'ya Gidiyor", Milliyet, Sayı.2332, 8 Ağustos 1932, s. 3

2- "İlk Üniversite Haftası Bu Sene Erzurum'da Açılıyor", Tasvir-i Efkâr, Sayı. 4423-67, 7 Temmuz 1940, s.2

3- "Üniversite Haftası Hakkında Rektör, Gazetemize Beyanatta Bulundu", Tasvir-i Efkâr, Sayı. 4739-483, 12 Haziran 1941, s.2

dikkate alınarak hazırlanmıştır. Herkesin ilgilendiği sorunlara dair umumi konferanslar verilecektir. Meslek adamlarını, aydınları ilgilendiren konularda münakaşalı konuşmalar yapılacaktır. Hastalar, parasız muayene ve tedavi edilecek, ameliyatlar, konsültasyonlar yapılacaktır. Dersler ve üniversite çalışmaları için notlar alınacaktır. Bu maksatla etrafındaki köylerle, Palu ve Tunceli görülecektir. Üniversite Haftası'nda konuşacak profesör ve doçentler ise şunlardır: Rektör Cemil Bilsel, Sıddık Sami Onar, Fahreddin Kerim Gökay, Ali Nihat Tarlan, Şevket Salih Soysal, Sedat Tavut, Ziyaeddin Fahri, Besim Darkot, Naşit Erer, Fahri Aral, Sabri Esat Siyavuşgil, Hıfzı Veldet Velidedeoğlu.

Heyet, Elazığ'a gitmeden önce Ankara'da, Millet Meclisi Başkanını, Başvekil Şükrü Saraçoğlu'nu, Maarif Vekili Hasan Âli Yücel'i ziyaret ettikten sonra; Elazığ'a doğru hareket edecektir. Hafta, 23 Eylül'de Rektör Cemil Bilsel'in Elazığ Halkevi'nde söyleyeceği açış nutku ile başlayacaktır. ⁴

Dördüncü Üniversite Haftası'nı 13 Eylül 1943 Pazartesi günü Samsun'da Rektör General Tevfik Sağlam açacaktır. İstanbul Üniversitesi'nin öğretim üyeleri önce Ankara'ya gelirler. Ankara'da bir gün kaldıktan sonra rektörün başkanlığında Samsun'a hareket ederler.

Haftaya katılan üniversite profesör ve doçentleri şunlardır: Hukuk Fakültesi'nden Prof. Mehmet Ali Bilgişin, Tıp Fakültesinden Prof. Tevfik Remzi Kazancıgil, Prof. Muhiddin Erel, Prof. Kazım İsmail Gürkan, İktisat Fakültesinden Prof. Refii Şükrü Suğla, Edebiyat Fakültesinden Coğrafya Profesörü Ali Tevfik Tanoğlu, Hukuk Fakültesi doçentlerinden Hıfzı Timur, Tıp Fakültesi doçentlerinden İhsan Şükrü ve Sezai Tümay.

Rektörün açılış konuşmasından sonra profesörler ve doçentler muhtelif konularda konferanslar verecekler, tetkikler, muayene ve konsültasyonlar yapacaklar-

dır. ⁵

1944 yılındaki Üniversite Haftası hem Van hem de İzmir'de açılması kararlaştırılmıştır. Rektör Prof. Dr. Tevfik Sağlam'ın başkanlığındaki Üniversite üyeleri 3 Ağustos 1944 Perşembe günü önce Ankara'ya gelmişlerdir. Heyet üyeleri Ankara'da Maarif Vekili Hasan Âli Yücel ile birlikte aynı gün Gazi Terbiye Enstitüsü'ndeki Ortaokul Kimya, Fizik, Tıbbat Bilgileri kurslarını incelemişlerdir. Bununla yetinilmemiş, kurum civarında yapılmış ve yapılmakta olan sanat enstitüleri tesislerini de görmüşlerdir. Heyet üyeleri, önemli devlet yetkililerince kabul edilmişlerdir. Maarif Vekili Hasan Âli Yücel tarafından havaalanında uğurlanan heyet, Erzurum yolu ile Van'a gitmiştir. ⁶

Görülüyor ki Üniversite Haftası her yıl ayrı bir şehirde yapılmıştır. Üstelik bu görevi, Türkiye'nin en büyük üniversitesi üstlenmiştir. Bu arada Konya'da böyle bir Üniversite Haftası yapılması talebine ilgili üniversite olumlu bir cevap vermiş ve bu hafta, Dil Bayramı'nın da kutlanacağı bir dönemde gerçekleştirilmiştir. Şimdi Konya'daki Üniversite Haftası hakkında bilgiler verelim:

ÜNİVERSİTE HAFTASINA NASIL HAZIRLANILDI?

Böyle bir program yapılması için Halkevi teşebbüse geçilmiş, Üniversite Haftası'nın Milli Eğitim Bakanlığınca da iyi karşılandığı görülmüştür. İstanbul Üniversitesi, Eylül ortalarına doğru haftanın program hazırlıklarına başlamış ve mahalli temayülleri Halkevinden sormuştur. Halkevi bu temayüllerin tespiti için kendi komiteleri arasında olduğu kadar memleketin serbest meslek mensupları, ilim ve fikir adamları ile aydınlarına da başvurmayı uygun bularak bunların düşünce ve görüşlerini bir anketle sormuştur. Yapılacak bir toplantıda bu anketin gözden geçirilerek düzenlendikten sonra Rektörlüğe gönderilmesi kararlaştırılmıştır. ⁷ Bu çalışmalar son derece

4- "Elazığ'da Açılacak 3. Üniversite Haftası, Tasvir-i Efkâr, Sayı: 5183-825, 21 Eylül 1942, s.1/3

5- "Üniversite Haftası Pazartesi Günü Samsun'da Açılıyor", Cumhuriyet, Sayı.6851, 10 Eylül 1943, s.2

6- "Van'a Giden İstanbul Üniversite Heyeti", Cumhuriyet, Sayı. 7178, 5 Ağustos 1944, s.1/3

7- ^ Üniversite Haftası Eylül'de Şehrimizde Yapılacak", Ekekon, Sayı: 2366, 5 Haziran 1945, s.2

yerinde bulunmuş, başlı başına bir tarihî şehir olan Konya'nın buna her yönüyle layık olduğu vurgulanmış, üniversitenin katkısıyla çok doğru ve güzel işler yapılacağı belirtilmiştir.⁸ Bunun üzerine Vali Vekilinin başkanlığında Parti, Belediye, Halkevi Başkanlarıyla, Milli Eğitim Müdürü, Jandarma Alay Komutanı, Emniyet Müdüründen de oluşan komite 6. 9. 1945 tarihinde toplanarak programa son şeklini vermiştir.

Heyette Kimler Vardı?

Üniversite Haftasını yapmak üzere İstanbul'dan gelen 12 kişilik heyette şu bilim adamları vardır:

Rektör: Ord. Prof. Dr. Tevfik Sağlam, Dekan Ord. Prof. Ömer Celâl Sarc, Ord. Prof. Hamit Nafiz Pamir, Ord. Prof. Neomark, Prof. Mükremin Halil Yınanç, Prof. Ali Nihat Tarlan, Prof. Ali Tevfik Tanoğlu, Prof. Refii Şükrü Suvla, Doç. Hıfzı Timur, Doçent. Sezai Tümay, Doç. Sulhi Dönmezer, Doç. Ragıp Sarıca. Heyet, 29.9.1945 Cumartesi günü uçakla geldikleri hava alanında, Konya mülki, idari, askeri erkân yanına, parti yetkilileri, Halkevi temsilcileri, diğer kurumlardan görevlendirilenlerce karşılanmıştır.

Programın ilginç detayları

Halkevi ayrıntılı bir karşılama ve program hazırlamıştır. Karşılamada gelen heyet yemek yememişse, Halkevince karşılamaya gidenlerle birlikte özel bir surette saat 13.30'da bir öğle yemeğe verilecektir (Bu yemek verilmiş ve Şehir Kulübü'nde yenilmiştir.). Heyetin istirahat ve ikametine CHP binasındaki oda ile Selçuk otelindeki ayrılacak odalar tahsis olunmuştur. İstirahat sonrasında heyet Başkanınca tensip olunacak resmi ziyaretler yapılacaktır. 30.9.1945 Pazar günü saat 19.30'da Parti binasında akşam yemeği yenecektir. 1.10.1945 Pazartesi günü Heyetin Başkanı ile Halkevi Başkanı ve ilgililer arasında yapılacak temalarla haftaya ait program düzenlenecek, vakit kalırsa, heyet arzu ederse, görülecek yerlerden bir kısmı gezilecektir.

2.10.1945 Salı günü saat 19.30'da ten-

sis edilecek yerde Belediye tarafından heyet şerefine 40 kişilik bir ziyafet verilecektir. 4.10.1945 Perşembe günü Valilik tarafından heyet şerefine tensip olunacak yerde ve saat 19.30'da bir akşam yemeği yenecektir. Ayrılış günü Halkevi tarafından bir veda ziyafeti verileceği ifade edilmiştir.

Heyetin Konya'da Gezeceği Yerler

Öncelikle heyete gezide kimlerin kendilerine yardım edeceği bir iki istisna dışında belli edilmiştir. Bunlar Milli Kütüphane Müdürü ve Halkevi Tarih ve Müze Komitesi Başkanı Mesut Koman, Güzel Sanatlar Komitesi Başkanı Şehabettin Uzluk, Ticaret Mıntika Müdürlüğü Mümeyyizi Sofu Tuğrul ve stajyer hâkimlerden Cumhuriyet Savcılığınca belirlenecek ve adı Halkevine bildirilecek bir kişi münavebe ile refakat edeceklerdir. Heyetin şehir içinde ve şehir yörelerindeki gezilerde Ekekon ve Babalık gazeteleri arzu ederlerse birer muhabir yollayacaklardır. Ayrıca serbest günlerde heyete ilgi gösterecek diğer kurumlarca arzu edilen ağırlamalar yapılabilir.

Heyet mensuplarının misafirliği süresince toplu olarak veya tek olarak göreceği yerler şöyle belirlenmiştir:

Eski eserler ve klasik eserler müzesi, eğitim müesseseleri, sağlık müesseseleri, kütüphane, iktisadi ve ticarî teşekküller ve sanayi yerleri, tarihi ve milli abide ve eserler, Meram ve şehrin görülmeğe değer yerleri.⁹

Ortak program

Halkevi yöneticileriyle İstanbul Üniversitesi'nden gelen heyetin hazırladığı programdır. Bu programa göre heyetçe verilecek konferanslar iki bölüme ayrılmaktadır. Birinci bölüm halk için verilecek konferanslardır ve her gün saat 17.30'dan itibaren Halkevi sinema salonunda verilecektir. Bu konferansları, Halkevine getirilen filmlerin gösterilmesi takip edecektir. Mesleki konferanslar ise tensip olunacak günlerde ilgili meslek mensupları arasında münakaşalı olarak yapılacaktır. Çok zengin bir konferans

8- "Üniversite Haftası", Ekekon, Sayı:2367, 7 Haziran 1945, s.2.

9- "Program", Babalık, Sayı. 6557, 29 Eylül 1945, s.1-2

serisini ihtiva eden ve değerli konukların konuşacağı bu programın gün ve saatlerini şöyledir: 30.9.1945 Pazar günü Ev sinema salonunda (saat 17.30 'da başlamak üzere)

1-Haftanın Rektör tarafından açılması

2-Mevlâna'nın Hayatı ve Şiiri (Prof. Ali Nihat Tarlan)

3-Verem Savaşı (Rektör Tevfik Sağlam)

1.10.1945 Pazartesi Günü

Ev salonunda (saat 16.00'da)

1-Kurak Bölgeler Ziraatı ve Bu Bakımdan Konya Bölgesinin Durumu (Prof. Ali Tevfik Tanoğlu)

Ev Sinema Salonu'nda (saat 17.30'da başlamak üzere)

2-Çocuk Yetiştirmenin Önemi ve Sosyal Bakım ve Koruma (Doç. Dr. S. Tümay)

3-Film

4-Konya Tarihi (Prof. Mükrimin Halil Yınanç)

2.10.1945 Salı Günü. Ev salonunda:

1-Türkiye'de Bugünkü Fiyat, Para ve Dış Ticaret Meseleleri (Prof. R. Şükrü Suvla, 13.30'da)

2-Vergi Reformu Meseleleri: (Prof. Nöy-mark saat 14.15'de (Sinema Salonu'nda)

3-Adam Öldürme Cürümleri ve Bu Cürümlerin Konya'daki Durumu (Doç. Sulhi Dönmezer)

4-Konya Jeolojisinin Pratik Neticeleri (H. N. Pamir)

5-Bugün şehrimizi teşrif edecek olan Bayındırlık Bakanı ve refakatlerindeki Fen Heyeti'yle Konya Yolları ve ihtiyaçları üzerinde konuşma ve görüşme.

3.10.1945 Çarşamba Günü (Ev Salonunda)

1-Uyuşmazlık Mahkemesi (Doç. R. Sarıca, saat 9.30'da)

2-Süt Çocuğu İshalleri (Doç. S. Tümay) saat 11.00'de

(Saat 17.30'da Başlamak üzere)

Ev Sinema Salonu'nda:

3-Mülkiyet Rejimi ve Toprak Kanunu (Doç. H. Timur)

4- Bir Film Parçası

5-Sanayi Davamız (Dekan Prof. Ömer Celâl Sarc)

6-Haftanın Kapanması (Rektör tarafından)

7-Konya Adına Teşekkür (Not: Görülüyor ki toplam on dört konferans verilmiş.)¹⁰

Konferanslardan İzlenimler

30 Eylül 1945 Cumartesi gününden itibaren Konya ve Konyalılar, bu çok itibarlı misafirleri için adeta seferber olmuşlardır. Her kademededen insan, elinden gelen en iyisini yapmaya çalışmış ve Rektör Dr. Tevfik Sağlam Başkanlığındaki bilim heyetini büyük bir heyecanla karşılamışlardır.

Pazar günü (1 Ekim 1945) sinema salonunda Prof. Ali Nihat Tarlan tarafından verilen "Mevlâna, Hayatı ve Şiiri" konulu konferans, Mevlâna sevgisini yüreğinde heyecanla saklayan halk tarafından büyük bir ilgi ile dinlenmiştir. Tevfik Sağlam'ın veremle nasıl savaşılması, mücadele edilmesi gerektiğini grafiklerle, açık seçik anlatması, dinleyicilerin bu hastalığı daha yakından tanımlarını sağlamış ve şehirde bir dispanser tesis etme fikrinde birleşmiştir.

Yine Prof. Ali Tevfik Tanoğlu, "Kurak Bölgeler Ziraatı ve bu bakımdan Konya'nın durumu" konusunu işlediği konferansta salon tamamen dolmuştur. Doç. Dr. Sezai Tümay, çocuk eğitiminin önemini, çocuğun bakım ve korunmasını genelde bayanlara, kızlarımıza, Kız Öğretmen Okulu son sınıf öğrencilerine istatistiklerle süslediği konuşmasını sunmuştur. Aynı gün Konyalılara, Konya tarihinin ilk devirlerinden başlayarak yakın çağlara kadar açıklayan Prof. Mükrimin Halil Yınanç da çok ilgi çeken konuşmacılardan. Konferanslar, Halkevi hoparlörü ile şehrin meydanlarında da dinlenmiştir.¹¹

Sonuç

İstanbul Üniversitesi, Rektör başkanlığında belirlediği bir heyet ile yıl içinde Anadolu'nun bir şehrine giderek, orada çeşitli bilimsel toplantılar yapar. Bu toplantıların başlıca amacı, ülke insanını aydınlatmak, yaşadığı kültür ve dönemden haberli kılmaktır. Kültürel toplantılar, ilgili şehrin yöneticilerinin gayret ve yar-

10- "üniversite Haftası Açıldı", Ekekon, Sayı: 2415, 1 Ekim 1945, s.2/4

11-"Üniversite Haftası Devam Ediyor", Ekekon, Sayı: 2416, 3 Ekim 1945, s.2 Çarşamba.

dımlarıyla gerçekleştirilir. Mahalli idarecilerin katkısı olmadan bu toplantıların gerçekleşmesi mümkün değildir.

Namık Ayas'ın dediği gibi Konya bir kültür bayramı yaşar. Bu fikir ziyafetine tanıklık etmek üzere herkes Halkevi ve Sinema Salonu'na koşmaya can atar. Burada bulunamayanlar meydanlarda hoparlörlerin etrafına toplanarak dinler.

Bütün konferansların metinlerini gazetelerde yayımlanmaması eksikliklerdir. Ancak, bunda gazetelerin sorumlu olduğunu söylemek mümkün değildir. Zira biri hariç, konuşmaların metinlerini alamamışlardır. Tevfik Sağlam'ın açış konuşması ana hatları ile özetlenmiş¹², ilk konuşmacı Prof. Ali Nihat Tarlan'ın metni de kısaltarak yayımlanmıştır.¹³ Özellikle Namık Ayas, ilerleyen günlerde bazı konuşmacıların metinlerini "tespit eden" alt başlığı altında kısaltarak da olsa okura ulaştırmıştır. Sözgelisi Doç. Dr. Sulhi Dönmezer,¹⁴ Ord. Prof. Hamit Nazif Pamir¹⁵, Prof. Ali Tevfik Tanoğlu¹⁶, Ord. Prof. Tevfik Sağlam¹⁷, Doç. Dr. Sezai Tümay¹⁸ gibi bilim adamlarının konuşmaları bunlar arasındadır.

"Türkiye'de Bugünkü Fiyat, Para ve Dış Ticaret Meseleleri" adlı konuşmayla, Ord. Prof. Nöymark'ın vergi reformu meseleleri üzerinde durduğu konuşması dinleyicilerin büyük ilgisin çekmiş ve salon tamamen dolmuştur.

Konya'daki Üniversite Haftası çok büyük ilgi görmüştür. Parti Reisi Halit Ulusan, Belediye Reis Vekili Mümtaz Ataman parti binasında büyük bir ziyafet vermiştir. Ziyafete zamanın Bayındırlık Bakanı Sırrı Day ile Ankara Milletvekili Mümtaz Ökmen, Maraş Milletvekili Rasih Kaplan, mülki, idari, askeri erkânın katıldığı gö-

rülmüştür. Bir başka gün de Halkevinde Konya Etibba Odası mensupları tarafından misafirler şerefine bir çay verilmiş; parti yetkilileri, Belediye mensupları, daire amirleri, şehrin bütün doktor ve eczacıları, gazetecileri bu çayda bulunmuşlardır.¹⁹

İstanbul Üniversitesi Rektörü Ord. Prof. Dr. Tevfik Sağlam, şehirden ayrılırken Konya hakkındaki intibalarını soran basının mensuplarına şöyle demiştir:

"Konya'dan çok faydalı intibalarla ayrılıyoruz. Buradaki kalışımızdan büyük faydalar temin ettik. Eğer biz de Konya'ya faydalı olabildikse kendimizi bahtiyar sayarız".²⁰

Halkevi Reisi Midhat Şakir Altan, kapanış konuşmasında, İstanbul Üniversitesi Rektörüne, heyet mensuplarına, dört gündür kendileri için yorulduklarını söyleyerek teşekkür etmiş, bilim adamlarının paha biçilmez çalışmalarını dinleyerek yararlandıklarını, gelecek yıllarda da buna benzer iş birliği içinde olmak istediklerini belirtmiştir.²¹

Bütün bunlardan ortaya çıkan bir gerçek şudur: Bilimsel çalışmalar, halkla bütünleşirse, halkın ayağına götürülürse, bir anlam ifade etmekte, somutlaşmaktadır. Bazı bilim insanları da Çumra, Karapınar gibi ilçelere giderek incelemeler yapmışlardır.²² Böylece her iki taraf da bu haftadan memnun kalmıştır. Bir başka gerçek de şudur: Bu tür olaylar ülkemizin eskiden beri süregelen bir sıkıntısıdır. Bu yüzden aydınlarımızın Halka Doğru hareketlerine destek vermek gerekmektedir. İstanbul Üniversitesi de bizce bunu yapmış, hatta bazı kurumlara öncülük etmiştir.

12- "Namık Ayas, "Üniversite Haftası, Hafta İçine Verilen Konferansların Ana Hatları, Rektörün Açılış Söylevi", Ekekon, Sayı: 2417, 5 Ekim 1945, s.2

13- "Mevlâna", Ekekon, Sayı:2420, 12 Ekim 1945, s.1-2/5

14- "Adam Öldürme Cürümleri ve Bu Cürümlerin Konya'daki Durumu", Ekekon, Sayı: 2425, 24 Ekim 1945, s.1/4

15- "Konya Jeolojisinin Pratik Neticeleri", Ekekon, Sayı: 2426, 26 Ekim 1945, s.1/4

16- "Kurak Bölgeler Ziraatı ve Bu Bakımdan Konya'nın Durumu", Ekekon, Sayı: 2426, 26 Ekim 1945, s.1/4

17- "Verem Savaşı", Ekekon, Sayı: 2420, 12 Ekim 195, s.2

18- Y. a. geçen sayfa ve devamı

19- "Üniversite Haftası Bitti", Ekekon, Sayı: 2417, 5 Ekim 1945, s.2

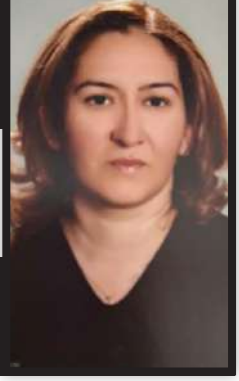
20- "Üniversite Rektörünün Konya Hakkındaki İntibaları", Ekekon, Sayı: 2417, 5 Ekim 1945, s.2

21- "Üniversite Haftası Kapanışı Dolayısıyla", Ekekon, Sayı: 2418, 8 Ekim 1945, s.2

22- "Misafirler İlçelerde", Ekekon, Sayı: 2417, 5 Ekim 1945, s.2

SEHLİKOĞLU ÇİFTLİĞİ VE AİLE MÜZESİ

HALE GÜRBÜZ

Adana'nın Kozan ilçesinde Millî Mücadele kahramanlarından, İstiklal Madalyası sahibi, Kuvayımillîye'nin önemli isimlerinden Sehlikzade Hasan Efendi'nin torunları Kemal ve Cemal Sehlikoğlu kardeşler dedelerinden kalma belge ve fotoğrafları gün yüzüne çıkararak, Sehlikzade Hasan Efendi Çiftliği'nde sergiliyorlar. Sehlikzade ailesinin genç kuşakları Sunbas suyu kıyısındaki Akköprü köyünde bulunan çiftliklerini yerel müze haline getirdiler.

Kurtuluş Savaşı'nda erzak merkezi olarak kullanılan evlerini Adana-Kozan'a müze olarak kazandıran Sehlikoğlu kardeşler, tarihi arşivlerini halka açarak Ermeni ve Fransızların bölgede yaşayan Türklere uyguladığı zulüm ve eziyetlerin belgelerini de ziyaretçilerine sunuyorlar.

Müze ile ilgili ayrıntılara girmeden önce müzenin yer aldığı bölge ve tarihi hakkında biraz bilgi vermek yerinde olacaktır diye dü-

şünüyorum.

Kozan, Adana ilinin bir ilçesidir. Adana ovasının Yukarı Ova denilen kısmında düz arazinin tepelik bölgeye geçtiği kesimde kurulmuştur. Adana'nın metropoller hariç iki büyük ilçesinden biridir. Ayrıca Adana il sınırları içindeki en geniş ilçe durumundadır.

Kozan ve havalisi, tarihin her döneminde önemini korumuş bir yerdir. Anadolu tarihi insanlık tarihi kadar eskidir. Yörenin tarihi de Anadolu'nun tarihi kadar eski olduğundan Kozan ve havalisinin tarihi insanlık tarihi kadar eskidir. Eski çağlardan beri, birçok milletin nüfuz mücadelesine sahne olan Kozan ve çevresi, verimli arazilere ve elverişli iklim şartlarına sahiptir. Tarih çağlarında Çukurova'da ve dolayısıyla Kozan'da çok sayıda medeniyetin kurulması ve birbiri arasındaki

nüfuz mücadelesinin uzun yıllar sürmesi buranın tarihi, coğrafi ve iktisadi önemini ortaya koymaktadır.

Kozan ilçesi, Anadolu-Suriye eski ticaret yolunun üzerinde bulunduğu için, ticari bakımdan büyük bir önem taşımaktadır. Hatta Hz. Mevlâna Suriye yolculuğunu yaparken dahi bu yolu kullanmıştır. Seyahati esnasında Kozan Kalesi eteklerinde yaşayan 40 kişiyle karşılaşması ise bu yolculuğunu doğrulamaktadır.

Kozan ve yakın çevresinin sahip olduğu bütün bu olumlu şartlar, ilk çağlardan itibaren, çeşitli kavimlerin yöreye hâkim olma ve yerleşme arzularını kamçulamış, devletler arası siyasi anlaşmazlık ve savaşlara yol açmış, yörenin birçok kavim arasında el değiştirmesiyle sonuçlanmıştır.

İlçenin yerleşme tarihini bilhassa ilk çağlar için, Çukurova'nın yerleşme tarihinden ayırmak mümkün değildir. Eski ismi "Sis", "Sisium" ve "Sision" olan Kozan'da yerleşme çok eskilere kadar iner. Yapılan çeşitli arkeolojik kazılara göre en az 10 medeniyetin yörede yaşamış olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu bilgiler ışığında Sis şehri Çukurova ve çevre tarihinde yöreye ilk insanın ayak bastığı zamandan beri tarihin izlerini yansıtır. Bu durum çevrede mevcut tarihi eserlerdeki kitabeler ve yapılan kazılardan anlaşılmaktadır.

Tarih boyunca önemli bir yerleşim olan

Kozan, Kilikya Ermeni Krallığı'nın başkentliğini yapmış olup Osmanlı ile Cumhuriyet döneminde 1926'ya kadar vilayetlik yapmıştır.

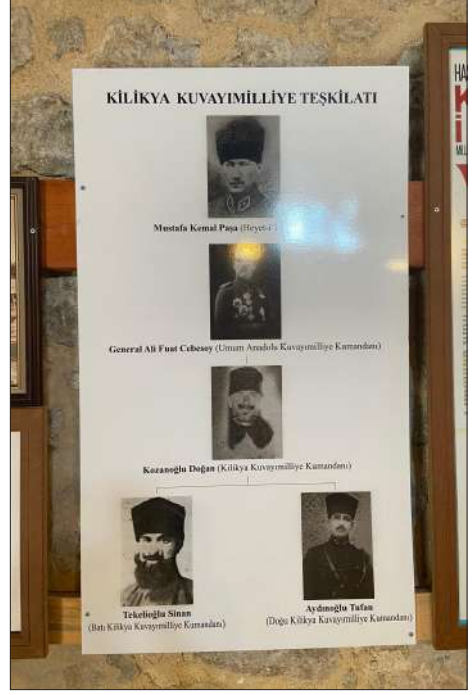
Sis, Osmanlı döneminde aynı adı taşıyan sancak durumunda yani bir çeşit vilayet gibiydi. 1700'lü yılların başlarından itibaren Kozanoğulları Türkmen beyleri önce Feke Belenköy yöresinde dağlık bölgeyi kontrolleri altına aldılar ve kısa sürede Sis şehrinin de idaresini ellerine geçirdiler. Kozanoğullarının derebeylik tarzı yönetimi 1700-1865 yılları arasında devam etti. Bu zaman içinde bölge coğrafyasının adı "Kozan" olarak değişime uğradı.

Osmanlı Devleti, Çukurova genelinde göçebeleri toprağa yerleştirmek için 1865 yılında Derviş ve Cevdet Paşalar kumandasında Fırka-i Islahiye ordusunu gönderdi. Kozanoğulları ailesinin sürgün edilmesinden sonra "Kozan Sancağı" kuruldu. Sis, Kadirli, Feke, Haçın kazaları Kozan Sancağı'na bağlandı.

1865-1923 yılları arasında mutasarrıflık olan Kozan, Cumhuriyet döneminde 1923 yılında vilayet halini almış, 1926 yıllarından sonra vilayetiği lağvedilerek Adana iline bağlı ilçe haline getirilmiştir. 1920 yılında Kozan Türkiye Büyük Millet Meclisine Mareşal Fevzi Çakmak'ı milletvekili olarak göndermiştir.

MİLLÎ MÜCADELEDE KOZAN

Birinci Dünya Savaşı sonunda 30 Ekim 1918 tarihinde imzalanan Mondros Mütare-

kesi hükümlerine dayanarak, Güney Anadolu'yu denetimi altında tutacak olan Fransızlar 17 Aralık 1918'de Mersin'e çıkarma yaparak, Mersin'i işgal ettiler. 18 Aralık 1918 yılında ise Tarsus, 20 Aralık 1918'de de Adana işgal edilmiştir.

Kozan'da bulunan Ermeniler Adana'nın işgalinden güç alarak Kozan'ın da işgal edilmesi için Adana İşgal Kuvvetleri Komutanı Bremon'a heyet göndermek suretiyle Kozan'ın işgalini istemişlerdir.

Osmanlı Devleti döneminde Müslüman Türklerle Ermeniler yörede bir arada iyi ilişkiler içinde yaşamlarını sürdürürken I. Dünya savaşıdan sonra Kozan ve yöresi 7 Mart 1919 Fransızlar tarafından işgal edilmiştir. Fransız işgali ile bu güçler tarafından Ermeniler silahlandırılarak şiddet hareketlerine girmişler ve önemli ölçülerde Müslüman kanı dökülmüş, daha sonra Saimbeyli ve Osman Tufan Bey idaresinde teşkilatlanan mukavemet güçleri 2 Haziran 1920 yılında Fransız işgalciler ve Ermeni güçlerinden temizlenmiştir. Bu tarihten itibaren Sis'e Kozan adı verilmiştir.

Yazımızın konusu olan Sehlizade ailesinin Milli Mücadeledeki tarihi rolü ise Hasan Sehliskoğlu zamanında başlar. 1877-1946 yılları arasında yaşayan Sehliskoğlu Hasan Efendi, memleketi Adana'nın Fransızlar tarafından 1919 yılında işgalinden sonra Kozan'da ailesi ile Ermeni zulmünü yaşamış, memleketinden

sürgün edilmiş ve mal varlığına el konulmuştur. Fransızların Sis işgaline karşı örgütlenmesi içinde yer alan Hasan Efendi çiftlik arazisine el koymaya çalışan Ermenilerin baskıları ve silahlı şiddeti sonucu 1919 yılı Nisan ayı içinde Sis yöresinden kaçarak Hulusi Kurdoğlu ve Halil Topaloğlu ile birlikte Toros dağlarını aşp, Develi yöresinde dolaşır. Oğlu Mahmut ve ailesi de o günlerde Sis şehrini terk ederek perişan bir halde Develi'ye gider. Kozan'dan gidenler, Ekim ayı sonları 1919 tarihinde Sivas'ta kongre binasında Mustafa Kemal ile görüşür. Kozan'da yaşanan zulüm ve katliamları bildirerek mevcut duruma dikkat çekerler. Bu görüşmede Kozan Sancağı'nın özelliği, önemi ve Milli Mücadelenin planlanması gerçekleştirilir.

Hasan Sehliskoğlu Mart 1920'den itibaren Develi'den hareket ederek Milli Kuvvetler Komutanı Doğan Bey'e destek olmuş, bizzat kurmuş olduğu üç yüz kişilik Kuva-yı Milliye Müfrezesi'ne komutanlık yapmış, Feke, Tufanbeyli, Kozan, Saimbeyli, Ceyhan ve Osmaniye'nin kurtuluşu için düşmanla mücadele etmiştir. İaşe heyeti başkanlığını da yürütmüş, Torosların Yörük Türkmenlerinin kurtuluş mücadelesinde kahramanca mücadelesinde bir ağabeylik yapmıştır.

Hasan Efendi, 1920 yılı mart ayından mayıs sonlarına kadar süren Sis Kuva-yı Milliye hareketinde elinde mavzer ve çeteleri ile

birlikte mücadeleye katılır. O'nun Akköprü'de bulunan çiftliği, Kuvayımilliyenin iase anbarı gibi çalışır.

Savaş bitiminde de Hasan Efendi, Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa'dan imzalı İstiklal madalyası alır.

Millî Mücadele günlerinde iase, silah ve cephane merkezi olarak kullanılarak tarihi bir vazife gören, günümüzde ise müze olarak hizmet eden Sehlikoğlu çiftliği, Hasan Efendi'nin İstiklal Madalyası, silah ve kurşunlarının sergilendiği Sehlikzade Hasan Efendi Türk İstiklal Harbi Müzesi Bölümü, Tanım Müzesi Bölümü, Kültür ve Yaşam Müzesi Bölümü ve Sehlikzade Arşivi Tarihi Fotoğraflar Galerisi Bölümüyle ziyaretçilerine kapılarını açmakta Kurtuluş Savaşı'nda gerçekleşen kahramanlıkların öyküsü adeta bu müzede yaşamaktadır. Bu müze aynı zamanda, Adana, Karaisalı, Kozan, Kadirli, Feke, Saimbeyli

ve Develi'ye kadar uzanan bölgenin Millî Mücadele tarihine ışık tutacak olan kıymetli bir eseridir.

Kurtuluş Savaşı'nda Adana Cephesi'nin açılmasında emeği geçen üç Kozanlı kahramandan biri olan Sehlikoğlu Hasan Efendi'nin iki torunu Cemal ve Kemal Sehlikoğlu kardeşler, günümüzde özel eşyaları, belgeleri özenle korumakta, çiftlik binasını tarihi ata yadigarı olarak görmektedirler.

Bu müze ile başta Sehlikoğlu Hasan Efendi olmak üzere nice şehitlerimizin ve gazilerimizin aziz hatırası gelecek nesillere ulaşacaktır.

Kaynakça:

1. <https://www.kozan.bel.tr/tarihce.html>
2. <https://www.haberler.com/kultur-sanat/sehlikoglu-hasan-efendi-nin-hatiralari-muze-de-17289509-haberi/>
3. <https://www.ilkh Haber-gazetesi.com>

ACZİMİN GİRYESİ

**Ahmet
Sevgi**

SEVGİ

Sevgisiz insan et ile kemikten başka nedir?

Sevgidir varlığa sebep, gerisi bahanedir.

21 Şubat 2025

(Ahmet Sevgi)